

Sygn. akt III AUa 1564/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewa Drzymała
Sędziowie:	SSA Halina Gajdzińska SSA Agata Pyjas - Luty (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Dubis

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **M. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawczynie M. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 października 2012 r. sygn. akt V U 566/12

o d d a l a a p e l a c j ę .

Sygn. akt III AUa 1564/12

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 18 października 2012 r. oddalił odwołanie M. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 11 kwietnia 2012 r., którą to decyzją organ rentowy odmówił przyznania emerytury, uzasadniając to tym, iż nie został wykazany co najmniej 15 – letni okres pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy ustalił, że M. K., urodzona (...), w okresie od 20 sierpnia 1974 r. do 20 grudnia 2000 r. była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. w O.. Były pracodawca w dniu 20 grudnia 2000 r. wystawił wnioskodawczynie świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, wskazując, że w okresie od 1 października 1981 r. do 23 czerwca 1985 r. i od 24 czerwca 1988 r. do 20 grudnia 2000 r. pracowała na stanowisku nawijacza uzwojeń. Praca wnioskodawczynie polegała na rozebraniu silnika elektrycznego, w tym także uzwojenia, nawijaniu cewki i transformatora, nakładaniu nawiniętych cewek do silników i lakierowaniu lakierem izolacyjnym. Nawijanie odbywało się bądź ręcznie, bądź przy pomocy urządzenia przymocowanego do stołu. Do obowiązków wnioskodawczynie należało

także izolowanie przy pomocy taśmy olejnej koszulek olejnych, lutowanie końcówek cewek i przewodów do silników wyprowadzania przy transformatorach, izolowanie elektromagnesów polegające na skręceniu ich taśmą izolacyjną i polakierowaniu za pomocą pędzla. Wnioskodawczyni pracowała na wydziale remontowo – elektrycznym, który zajmował się obsługą całej huty pod względem elektrycznym. W dniu 29 marca 2012 r. M. K. złożyła wniosek o emeryturę, a ogólny staż ubezpieczeniowy wnioskodawczyni według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 24 lata, 4 miesiące i 17 dni, w tym 7 lat, 1 miesiąc i 12 dni pracy w warunkach szczególnych uznanej przez organ rentowy. W świetle powyższego Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne i wskazał, że wnioskodawczyni nie spełnia przesłanek prawa do emerytury wynikających z art. 184 ust. 1 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Sąd Okręgowy wskazał, że zasadniczy spór w sprawie dotyczył tego, czy praca świadczona w okresach od 1 października 1981 r. do 23 czerwca 1985 r. i od 24 czerwca 1988 r. do 20 grudnia 2000 r. na stanowisku nawijacza uzwojeń była pracą w warunkach szczególnych. Dokonując ustaleń w tym zakresie Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawczyni oraz przesłuchanych w sprawie świadków S. Z. i J. B., przyjmując, że wnioskodawczyni w spornym okresie nie świadczyła stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudnienia polegającego na pracy przy lakierowaniu, ponieważ głównie montowała uzwojenie cewek i transformatorów. Praca wykonywana przez wnioskodawczynię nie mogła zostać zakwalifikowana jako praca polegająca na lakierowaniu ręcznym lub natryskowym (wykaz A, Dział XIV, poz. 17), ponieważ oprócz lakierowania, wnioskodawczyni wykonywała szereg innych czynności. Praca wykonywana w spornym okresie nie odpowiada też pracy wymienionej w wykazie A, Dział XIV, poz. 17 pkt 6 stanowiącym załącznik do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 29 czerwca 1985 r., ponieważ wnioskodawczyni nie świadczyła pracy stale i w pełnym wymiarze czasu w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk lakierniczych, a ponadto wydział, na którym była zatrudniona, był wydziałem remontowo – elektrycznym. Sąd Okręgowy podkreślił, że specyfika pracy na stanowisku nawijacza uzwojeń nie pozwalała też na zakwalifikowanie tej pracy do jakiegokolwiek rodzaju prac uznanych za prace w warunkach szczególnych i wymienionych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., a nie miał przesądzającego znaczenia fakt otrzymania przez wnioskodawczynię od byłego pracodawcy świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

M. K. zaskarżyła powyższy wyrok apelacją i zarzuciła: 1) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu I instancji z treścią zebranego materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu przez Sąd, że w okresach od 1 października 1981 r. do 23 czerwca 1985 r. i od 24 czerwca 1988 r. do 20 grudnia 2000 r. nie była wykonywana praca w szczególnych warunkach jako praca w pomieszczeniach lakierni niezhermetyzowanych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk lakierniczych; 2) naruszenie prawa materialnego, tj. a) art. 32 ust. 2 w zw. z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez niezaliczenie spornych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych, mimo że praca w tych okresach cechowała się znaczną szkodliwością dla zdrowia

i znacznym stopniem uciążliwości; b) § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zw. z wykazem

A, Dział XIV, pkt 17 załącznika do cyt. rozporządzenia i w zw. z wykazem A Dział XIV poz. 17 załącznika do zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego, poprzez niezaliczenie spornych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych, mimo że praca w tych okresach cechowała się znaczną szkodliwością dla zdrowia i znacznym stopniem uciążliwości. Podnosząc te zarzuty apelująca wnosiła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Apelująca wywodziła, że swoją pracę wykonywała w niewielkim niezhermetyzowanym pomieszczeniu i w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk lakierniczych, co odpowiada pracy wymienionej w Dziale XIV poz. 17 pkt 6 wykazu

A będącego załącznikiem do Zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Zaskarżony wyrok należy ocenić jako trafny i odpowiadający prawu, ponieważ w istocie rzeczy wnioskodawczyni nie spełnia przesłanek prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Orzeczenie to zostało wydane w oparciu

o niewadliwe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny w całości podziela.

Z względu na datę urodzenia wnioskodawczyni (tj. (...) r.), Sąd Okręgowy rozpoznając jej odwołanie słusznie odwołał się do przepisów art. 184 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43). W świetle powołanych przepisów, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a zatem na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury (art. 184 ust. 1 pkt 1) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, czyli okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn (art. 184 ust. 1 pkt 2). Nadto, w myśl art. 184 ust. 2 ustawy emerytalno – rentowej, emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. W myśl art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Spośród wymienionych powyżej przesłanek prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, w rozpoznawanej sprawie sporna była jedynie przesłanka polegająca na konieczności wykazania co najmniej 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy na etapie postępowania administracyjnego uznał za udowodniony okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych wynoszący 7 lat, 1 miesiąc i 12 dni, sporne zaś było, czy za okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych może zostać także uznany okres od 1 października 1981 r. do 26 czerwca 1985 r. i od 24 czerwca 1988 r. do 20 grudnia 2000 r., kiedy to wnioskodawczyni pracowała na stanowisku nawijacza uzwojeń. Sąd pierwszej instancji przeprowadził obszernie i wnikliwe postępowanie dowodowe, mające wyjaśnić, jakie czynności wnioskodawczyni rzeczywiście wykonywała podczas zatrudnienia na stanowisku nawijacza uzwojeń, a dokonana przez ten Sąd analiza zebranego materiału dowodowego w pełni odpowiada wymogom wynikającym z art. 233 § 1 k.p.c., ponieważ jest zgodna z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. W świetle zebranego materiału dowodowego, obejmującego dokumenty zgromadzone w aktach osobowych i aktach rentowych, jak również zeznania świadków i samej wnioskodawczyni, w pełni podzielić należy stanowisko Sądu pierwszej instancji, że praca wykonywana przez wnioskodawczynię w okresach 1 października 1981 r. do 26 czerwca 1985 r. i od 24 czerwca 1988 r. do 20 grudnia 2000 r. nie była pracą w warunkach szczególnych. Wbrew stanowisku apelacji, Sąd I instancji nie dopuścił się uchybienia przepisom prawa materialnego, ponieważ do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego zastosował odpowiednie przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, dokonując przy tym ich poprawnej wykładni.

Wnioskodawczyni swoje uprawnienie do otrzymania emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych wywodziła z faktu wykonywania czynności, które w jej ocenie stanowiły pracę w warunkach szczególnych polegającą na lakierowaniu ręcznym (Wykaz A, dział XIV, poz. 17 „lakierowanie ręczne lub natryskowe - nie zhermetyzowane”). Należy jednak mieć na względzie, że w świetle przepisu § 2 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., jako prace w warunkach szczególnych uznaje się wyłącznie takie prace, które wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym dla danego stanowiska pracy. Skoro więc wnioskodawczyni

powoływała się na fakt wykonywania pracy polegającej na lakierowaniu ręcznym, to tego rodzaju praca, aby stanowiła podstawę do przyznania emerytury, musiałaby być przez wnioskodawczynię wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Tymczasem materiał dowodowy zebrany w sprawie wskazuje na to, że czynności polegające na lakierowaniu stanowiły jedynie pewien fragment czynności, jakie wnioskodawczyni wykonywała w ramach swoich obowiązków pracowniczych. Wnioskodawczyni przyznała zresztą tę okoliczność w piśmie procesowym z dnia 30 maja 2012 r. (k. 7 – 9 w aktach sądowych), natomiast będąc przesłuchana w charakterze strony (k. 29 w aktach sądowych) zeznała, że zdarzały się nawet takie okresy, że przez kilka dni z rzędu nie wykonywała żadnych czynności związanych z lakierowaniem. Znamienne w tym zakresie są zeznania świadka J. B. (o przesłuchanie której wnioskowała sama apelująca) wykonującej pracę tożsamą z pracą wnioskodawczyni, która podała, że poświęcała na lakierowanie około 30 % czasu pracy (k. 29 w aktach sądowych). Zebrany materiał dowodowy wskazuje więc, że czynności polegające na lakierowaniu z całą pewnością nie były wykonywane przez wnioskodawczynię w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na jej stanowisku. Nie sposób jest tutaj nie zauważyć, że taki stosunek czynności polegających na lakierowaniu do ogółu czynności wykonywanych przez wnioskodawczynię w ramach jej obowiązków pracowniczych, wynika w sposób bezpośredni z charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawczynię w spornym okresie. Nie budzi wątpliwości, że była ona wówczas zatrudniona jako nawijacz uzwojeń, na wydziale, który wedle relacji wnioskodawczyni, zajmował się „obsługą huty pod względem elektrycznym”. W takiej sytuacji lakierowanie ręczne lakierem izolacyjnym takich elementów, jak cewki do silników i transformatory, było czynnością o charakterze ubocznym w stosunku do jej podstawowych zadań. Świadek S. Z. w swoich zeznaniach (k. 24 – 25 w aktach sądowych) wyraźnie wskazuje, że pomieszczenie, w którym pracowała wnioskodawczyni nosiło nazwę „nawijalni silników elektrycznych” (podobnie świadek J. B. – k. 29). Brak jest podstaw do przyjęcia, że praca w nawijalni silników elektrycznych, szczegółowo opisywana w niniejszej sprawie tak przez świadków, jak i przez wnioskodawczynię, jest pracą, która w pełnym wymiarze czasowym polega na lakierowaniu elementów elektrycznych montowanych w silnikach elektrycznych.

Niezasadnie apelacja powołuje się na zarządzenie resortowe, tj. zarządzenie Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego, gdzie w wykazie A, dział XIV, poz. 17 pkt 6 wskazana została praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy „w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk lakierniczych”. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono jednak w załączniku do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. nie uprawnia do uzyskania emerytury (patrz: wyrok z dnia 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006 /19-20/306; wyrok z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638). Analiza poszczególnych rodzajów prac wymienionych w wykazie A będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że ustawodawca nie wymienił tam w ogóle prac „wykonywanych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk lakierniczych”, zatem przy ubieganiu się o przyznanie wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych nie można skutecznie powoływać się na wykonywanie prac „wykonywanych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk lakierniczych”. Na podkreślenie zasługuje, że w wykazie A będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wymieniono jedynie „lakierowanie ręczne i natryskowe” (dział XIV „Prace różne”, poz. 17), a z kolei w Dziale III „Prace w hutnictwie i przemyśle metalowym”, który mógłby być rozważany z uwagi na przedmiot działalności byłego pracodawcy wnioskodawczyni nie wskazano żadnych prac wiążących się z lakierowaniem.

Wbrew stanowisku apelacji, nie można przyjąć, że „trudne warunki pracy”, na które powołuje się wnioskodawczyni, są równoznaczne z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych będącej podstawą do przyznania wcześniejszej emerytury. Nie każde zatrudnienie w narażeniu na niekorzystne dla zdrowia czynniki, takie jak hałas przekraczający dozwolone normy, zapylenie, opary chemiczne, wysokie temperatury lub zmienne warunki atmosferyczne stanowi pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy emerytalno – rentowej. Trzeba mieć na względzie, że rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których uprawnionym osobom przysługuje prawo do emerytury w wieku obniżonym, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych tj. przepisów rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Niezasadnie apelacja powołała się na wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10 oraz z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, ponieważ wyrażony w tych orzeczeniach pogląd prawny nie może posłużyć jako argumentacja przemawiająca za uwzględnieniem żądania wnioskodawczynie. W orzeczeniach tych Sąd Najwyższy podkreślał, że dla nabycia prawa do emerytury niezbędne jest wykonywanie pracy zaliczanej do prac w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a wymóg ten miał na względzie Sąd pierwszej instancji orzekając w przedmiotowej sprawie. Ponadto Sąd Najwyższy zwracał uwagę na to, że decydujące znaczenie ma rodzaj czynności rzeczywiście wykonywanych, nie zaś nazwa stanowiska pracy, jednak także i ta kwestia została uwzględniona przez Sąd pierwszej instancji, który w oparciu o zebrany materiał dowodowy poczynił prawidłowe ustalenia co do zakresu czynności rzeczywiście wykonywanych przez wnioskodawczynię.

Reasumując stwierdzić należy, że wnioskodawczynie nie wykazała wymaganego co najmniej 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, nie może więc zostać jej przyznane sporne świadczenie. Ponieważ zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a wywiedziona apelacja nie zawierała usprawiedliwionych zarzutów, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.